

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์กร รูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสกุลไทย” เป็นการศึกษาพัฒนาการของนิตยสารสกุลไทยของบริษัทอักษรโสมณจำกัดตั้งแต่เริ่มแรก (พ.ศ.2497) จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2540) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์กร นโยบาย และวิธีการดำเนินธุรกิจรวมทั้งรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสกุลไทย และเพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้สกุลไทยสามารถดำเนินธุรกิจมาจนถึงปัจจุบัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาจาก

1. เอกสาร งานวิจัย เช่นหนังสือพิมพ์ นิตยสารอื่นๆ เอกสารคำประกาศเกียรติคุณ วิทยานิพนธ์ เป็นต้น
2. นิตยสารสกุลไทย (1,917 ฉบับจากจำนวนทั้งหมด 2,254 ฉบับ)ที่เก็บรักษาที่หอสมุดแห่งชาติ
3. การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 7 คนคือ

3.1 คุณสุภัทร สวัสดิรักษ์

ตำแหน่ง บรรณาธิการอาวุโสของนิตยสารสกุลไทย

นามปากกา “สุภัทร สวัสดิรักษ์” “อาจารย์” “วรรณัญญา” ฯลฯ

3.2 คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ

ตำแหน่ง ที่ปรึกษาของนิตยสารสกุลไทย

นามปากกา “กุลทรัพย์ รุ่งฤดี” “ปดพิรดี” ฯลฯ

3.3 คุณสุวัฒน์ วรดิลก

ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ประจำปีพ.ศ.2534

นามปากกา “สุวัฒน์ วรดิลก” “รพีพร” “ไพโร วิษณุ” ฯลฯ

3.4 คุณประยอม ทองทอง

นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย คนที่ 12 (พ.ศ.2538-2540)

นามปากกา “สุดสงวน”

3.5 คุณชอุ่ม ปัญจพรรค์

นามปากกา ชอุ่ม ปัญจพรรค์

3.6 หม่อมหลวงศรีฟ้า มหาวรรณ

ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ประจำปีพ.ศ.2539

นามปากกา “ศรีฟ้า ลดาวัลย์” “สีฟ้า” “จุลลดา ภักดีภูมิพันธ์”

3.7 รศ.ดร.คุณหญิงวินิดา คิติยนต์

นามปากกา “ว.วินิจชัยกุล” “แก้วแก้ว” “ปารมิตา” ฯลฯ

จากการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ผู้ศึกษาสรุปได้ดังนี้คือ

“สกุลไทย” เป็นนิตยสารรายสัปดาห์ของบริษัทอักษรโสมกอนจำกัด โดยมีนายประยูร ส่งเสริมสวัสดิ์ เป็นเจ้าของ ออกวางจำหน่ายครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2497 จำหน่ายราคาฉบับละ 3 บาท ขนาด 9 1/2 X 13 นิ้ว (ขนาดแปดหน้ายกใหญ่) จำนวน 60 หน้า (ปัจจุบันมีประมาณ 152 หน้า) ในระยะแรก มีนายลมูล อติพยัคฆ์ เป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาคนแรก มีนวนิยายและปกิณกะต่างๆเป็นเนื้อหาหลัก นักเขียนในยุคแรกคือ “สุวัฒน์ วรดิลก” “อรรรรณ” “อิสรา อมันตกุล” “ชอุ่ม ปัญจพรรค์” “กุลปราณี”

หลังจากดำเนินกิจการมาได้สองเดือนสกุลไทยปรับราคาครั้งแรกเป็น 3.50 บาท และเริ่มมีการรับสมัครสมาชิกประจำในประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ.2499 นายลมูล อติพยัคฆ์ ซึ่งเป็นบรรณาธิการคนแรก ได้ลาออกจากบริษัทฯ เนื่องจากเกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างบรรณาธิการและเจ้าของบริษัทฯ และได้แยกมาจัดทำนิตยสารฉบับใหม่ที่มีรูปแบบและเนื้อหาคล้ายคลึงกับสกุลไทยชื่อ “สกุลไทย” รายสัปดาห์ ส่วนนิตยสารสกุลไทยก็มีนายประยูร ส่งเสริมสวัสดิ์ เป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาคนที่ 2 นายประจวบ กาญจนลาภ เป็นที่ปรึกษา นายมิตร ประชากร และนายประสิทธิ์ ศิริบันเทิง เป็นบรรณาธิการผู้ช่วย และนายเกษม ส่งเสริมสวัสดิ์ เป็นผู้จัดการ นิตยสารสกุลไทยปรับปรุงเนื้อหาแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้ สกุลไทยเน้นเรื่องเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นและยังคงรูปแบบและการนำเสนอในแบบเดิม คือมีนวนิยายและปกิณกะต่างๆเป็นเนื้อหาหลัก ในปีเดียวกันนั้นก็ประสบปัญหาสายส่ง “รวมหอ” จนมีเรื่องฟ้องร้องและในที่สุดศาลก็ยกฟ้องไป

ในยุคต่อมาบุคลากรในสกุลไทยมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีนายวรุณ จัตตกุล ณ อยุธยา และมีนางสุภัทร สวัสดิรักษ์ เป็นบรรณาธิการผู้ช่วยเป็นผู้จัดทำในช่วงถัดมา สกุลไทยปรับเปลี่ยนเนื้อหาโดยเพิ่มจำนวนนวนิยายของนักเขียนที่มีชื่อเสียงในยุคนั้นมากขึ้น เช่น ก.สุรางคนางค์ สันต์ เทวรักษ์ อ.ไชยวรศิลป์ เสนีย์ บุษประเกศ ศรีฟ้า ลดาวัลย์ เพ็ญแข วงศ์สง่า ก.ศยามานนท์ กัญญาชลา เป็นต้น มีเปิดเวทีเรื่องสั้นให้ผู้ที่สนใจส่งเรื่องสั้นเข้าประกวด การประกวดจดหมายรัก และการประกวดบทกวีใน “สนามกวี” ซึ่งมีนายประจวบ กาญจนลาภ เป็นผู้ควบคุมคอลัมน์ (ในขณะนั้น) เริ่มมีสารคดีที่เกี่ยวกับพระราชวงศ์ โดย ม.ร.ว.กิตินัดดา กิติยากร “ปดพิรติ” ฯลฯ สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ โดย แซไซ เทววิน อมราวดี และสารคดีแปลโดย อรทัย สายสุณีย์ และ อ.สายสนั่น เป็นต้น ในส่วน “ปกิณกะ” สกุลไทยยังมีคอลัมน์ประจำตอบปัญหาทั่วไปคือ “ถามมลฤดี” ซึ่งต่อมาคอลัมน์ที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันคือ “มองทะเลโลก” และพัฒนาไปเป็นคอลัมน์ “ห้องสมุดสกุลไทย” ในปัจจุบัน รวมทั้งคอลัมน์ที่ให้ความรู้ ความประพฤดิอันดีงามในชื่อคอลัมน์ “นารินฤมล”

ต่อมานวนิยายของสกุลไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่มีเรื่องย่อนวนิยาย และมีภาพแสดงประกอบนวนิยายแล้วก็ยังมีนักเขียนที่มีชื่อเสียงในยุคนี้ เช่น สด ฐระมะโรหิต ดวงดาว

สุภาวดี อ.ไชยวรรคศิลป์ เรียมเอง สาเรศ ศิระมณัติ ทมยันติ กัญญาชลา ศิริจำไพ่นอกจากนี้ก็มีผลงานในสกุลไทยโดยใช้นามปากกาอื่นๆ เช่น รพีพร ไพโร วิษณุ ลักษณะวดี กนกเรขา โรสลาเรน กฤษณา อโศกสิน สีฟ้า อีกทั้งเริ่มมีผลงานของนักเขียนท่านอื่นๆ เช่น สุภรณ์ เทวกุลฯ ชูวงศ์ ฉาชะจินดา ศศิพงษ์ ประไพ อ้ออ อัจฉริยากร ไสภาค สุวรรณ เพชรน้ำค้าง ว.วินิจฉัยกุล แก้วแก่นันทนา วิระชน จินตวิธ วิวัธน์ โบตัน ฯลฯ นอกจากนี้สกุลไทยมีนวนิยายแปลของ นิดา ทัญติกา อมราวดี ปารมิตา เป็นต้น

ในปัจจุบันนักเขียนที่มีผลงานในสกุลไทยซึ่งนอกจากนักเขียนที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว สกุลไทยยังนักเขียนเพิ่มมากขึ้น เช่น ประภัสสร เสวิกุล มาลา คำจันทร์ ปิยะพร ศักดิ์เกษม กิ่งฉัตร วัน ณ จันทร์ธำรง ดวงตะวัน

สกุลไทยคัดเลือกนวนิยายซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของนิยายสาร รางวัลที่นักเขียนได้รับจากผลงานที่เขียนในสกุลไทยแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของนวนิยายเด่นชัดขึ้นซึ่งเริ่มจากนวนิยายเรื่อง "เรือมนุษย์" และ "ตะวันตกดิน" ของ กฤษณา อโศกสิน ได้รับรางวัลวรรณกรรมดีเด่นประเภทนวนิยาย จากองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(สปปอ.) ประจำปี พ.ศ.2511 และ พ.ศ.2515 (ตามลำดับ) เรื่อง "ผืนกลางฤดูฝน" ของ กัญญาชลา ได้รับรางวัลชมเชยจากสมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือฯ และเรื่อง "ขุนปัดทอง" ของ กฤษณา อโศกสิน ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปีพ.ศ.2528 นอกจากนี้นวนิยาย 32 เรื่อง และสารคดี 2 เรื่องที่เคยพิมพ์ในสกุลไทยได้รับรางวัลดีเด่นและรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปีพ.ศ.2515 เป็นต้นมา

คอลัมน์ที่เกี่ยวกับพระราชวงศ์นั้นสกุลไทยจัดทำอย่างต่อเนื่อง สกุลไทยมีคอลัมน์ประจำเช่น "พระบารมีปกเกล้าฯ" โดยมีท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค (เจ้าของนามปากกา "ม.ส.บ." "หิ้งห้อย" ฯลฯ) เป็นผู้เขียน มีภาพข่าวโปรดเกล้าฯพระราชทานเป็นประจำทุกฉบับ พระนิพนธ์ของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภาในพระนามต่างๆ เช่น "หนูเต้" "หมอกฟ้า" นอกจากท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาคแล้วก็มีนักเขียนที่มีผลงานเกี่ยวกับพระราชวงศ์เช่นกัน คือท่านผู้หญิงมณฑิณี มงคลนาวัน คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ จิรภา อ่อนเรือง "รัตมา" "สุวิชา" "วรรณญา" เป็นต้น

ภาพและข่าวเป็นเนื้อหาที่ปรากฏในหน้าแรกๆของสกุลไทย เป็นภาพข่าวในแวดวงสังคมในรอบสัปดาห์ที่มีความสำคัญในนิยายสารสกุลไทยเช่นกัน เพราะส่วนหนึ่งเป็นภาพข่าวของกลุ่มที่เราเรียกว่า Hi-Society อีกส่วนหนึ่งคือ ข่าวพระราชกรณียกิจ และสารคดีเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าฟ้าเทพพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ อีกทั้งในวาระสำคัญต่างๆ เช่นวันเฉลิมพระชนมพรรษา โครงการเฉลิมพระเกียรติ วัน

สำคัญประจำปีต่างๆ จะมีหน้าพิเศษที่นำเสนอในส่วนนี้ และทำเป็นประจำทุกวาระโอกาส คือ บทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสกฐินสมัยคล้ายวันพระราชสมภพ

นิตยสารสกุลไทยเป็นนิตยสารที่อนุรักษความเป็นไทยตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน เริ่มจากภาพปกแฟชั่นที่ใช้ผ้าไทย เป็นนิตยสารที่ใช้ตัวเลขไทยมาตั้งแต่ฉบับแรก เป็นเวทีที่สนับสนุนให้ได้แสดงความสามารถในการเขียน การใช้ภาษาไทยทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง สนับสนุนและส่งเสริมนักเขียนใหม่ให้มีโอกาสได้แสดงผลงานของตน สกุลไทยจัดให้มีคอลัมน์ต่างๆ เหล่านี้มาตั้งแต่ต้น แต่ปรับปรุงรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาให้ใหม่อยู่เสมอ

สกุลไทยเริ่มคอลัมน์ “สัมภาษณ์” โดยเริ่มจากคอลัมน์ “บุษกรชีวิต” “บนเส้นทางแห่งเกียรติและงาน” “พลับพลาคนดัง” ซึ่งเป็นคอลัมน์สัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงและมีผลงานดีเด่นในขณะนั้น หรือเป็นบุคคลที่ทำประโยชน์ให้สังคม ในระยะหลัง (ยุคที่ 8 พ.ศ.2532-2535 และยุคที่ 9 พ.ศ.2526-2540) คอลัมน์ “สัมภาษณ์” แยกออกมาชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งเป็นการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่ทำประโยชน์ให้สังคม มีผลงานที่โดดเด่นในขณะนั้น มีคอลัมน์สัมภาษณ์นักแสดง นักร้อง บุคคลที่อยู่ในวงการบันเทิง ในคอลัมน์ “ศิลปินบันเทิง” และสัมภาษณ์เยาวชนที่มีความสามารถในด้านต่างๆ เช่น นักเรียนที่ดีเด่นในเรื่องการศึกษา นักศึกษาที่คิดประดิษฐ์อุปกรณ์ต่างๆ ในคอลัมน์ “เยาวชนของเรา”

สารคดีเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของสกุลไทย สกุลไทยเริ่มมีสารคดีที่เป็นเรื่องแปล เรื่องในต่างประเทศซึ่งมีทั้งที่เป็นสารคดีขนาดสั้นจบในฉบับและสารคดีขนาดยาว ในระยะแรกสกุลไทยมีสารคดีต่างประเทศของนักเขียนหลายท่านที่ได้รับเชิญไปต่างประเทศ และเขียนเรื่องราวที่ได้พบเห็น นำมาเขียนเป็นสารคดี เช่น อมราวดี สุภัทร สวัสดิรักษ์ สุภาว์ เทวกุลฯ สุวรรณีย์ ชูวงศ์ ฉายะจินดา จนกระทั่งมาถึงยุคที่ 6 (พ.ศ.2522-2526) และยุคที่ 7 (พ.ศ.2527-2531) มีสารคดีท่องเที่ยวในประเทศชุด “เรารักเมืองไทย” และสารคดีต่างประเทศ เป็นสารคดีประจำที่ลงต่อเนื่องมา นักเขียนสารคดีประจำคือ ปราโมทย์ ทัศนาศุวรรณ โกวิท ตั้งตรงจิตร อาสุธ วิไล และสารคดีแปลของ “สันตสิริ” สมพล นิรวรณีย์ “ศรีอุตรา” เป็นต้น

ในยุคต่อมา สารคดีในสกุลไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่ม “สารคดีย้อนเข้าสู่ประตูกวังยุคอดีต” ชื่อ “เลาะวัง” ของจุลลดา ภักดีภูมิินทร์ เริ่มในพ.ศ.2531 ถึง พ.ศ.2538 ก็เปลี่ยนชื่อเป็น “เวียงวัง” มาจนถึงปัจจุบัน และยังคงมีสารคดีในและต่างประเทศไว้ โดยมีทั้งสารคดีท่องเที่ยวขนาดจบในฉบับ และสารคดีขนาดยาวแต่ละตอนแทรกความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรมของสถานที่หรือประเทศนั้นๆ มาด้วย

ในส่วนบทความของสกุลไทย มีลักษณะการนำเสนอลำดับกับสารคดีคือ “บทความ” แยกออกมาชัดเจนในระยะหลัง ซึ่งเดิม “บทความ” เป็นส่วนหนึ่งใน “คอลัมน์และปกิณกะ” เป็นคอลัมน์ที่ให้ความรู้ด้านต่างๆ เช่น เรื่องสุขภาพอนามัย ในคอลัมน์ “คลินิกสกุลไทย” ของ พญ.อนงค์ สิริธานนท์

คอลัมน์ “เผยแพร่ความรู้เรื่องธา” และ คอลัมน์ “เผยแพร่ความรู้เรื่องสุขภาพ” ของ ชมรมวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์ มหิดล คอลัมน์ “อยู่เย็นเป็นสุข” และ “ตอบคำถามคุณผู้อ่าน” ของ พญ.พัชร์พิไล ทวีสิน คอลัมน์ “รู้จักชีวิตกับจิตแพทย์” และคอลัมน์ “คุยกันเพื่อชีวิต” ของ ศ.ดร.นพ.วิทยา นาควัชระ ในปัจจุบัน

บทความอื่นๆ ที่ให้ความรู้ที่หลากหลายกับผู้อ่านคือ “รายงานในแวดวงวรรณกรรม” ซึ่งเป็นบทความที่เกี่ยวกับงานเขียน นักเขียน คอลัมน์ “ฝากใจไว้ที่นี่” ของ “น้ำผึ้งป่า” คอลัมน์ “ชลธิบดินเตอร์เน็ต” ของ “รจนโรจน์” คอลัมน์ “คุยกันเรื่องชื่อ” ของ ญาตา อรุณเวช คอลัมน์ “บุคลิกภาพ... มุมมองแพทย์และการแต่งกาย” ของ สุภาทิพย์ และ “บทความข้ามทวีป” ของ สมบัติ ภูภิรมย์ เป็นต้น

คอลัมน์ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน สกฤตไทยให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่ให้ความรู้ที่เด็กเล็กและวัยรุ่น คอลัมน์ เริ่มจากในยุคแรกมีนิทานประกอบภาพ นิทานไทย จินตนิยายประกอบภาพ ต่อมาสกฤตไทยปรับปรุงให้มี “ภาคเด็ก” และปัจจุบันมีคอลัมน์ “กิจกรรมเยาวชน” “ยุวสกฤตไทย” “เยาวชนของเรา”

สกฤตไทยเป็นนิตยสารฉบับหนึ่งที่ได้รับรางวัลนิตยสารดีเด่นของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติในพ.ศ.2526 พ.ศ.2527 และรางวัลเกียรติคุณในพ.ศ.2529 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพของเนื้อหาเพื่อเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

คอลัมน์ปกิณกะในช่วงแรกมีเนื้อหาให้ความบันเทิง ความสวยงาม ช่างสังคัม เนื้อหาในส่วนนี้เป็นส่วนที่สกฤตไทยเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และนำเสนอในระยะเวลาที่ยาวนาน มีคอลัมน์ที่เพิ่มเข้ามาในระยะหลังที่เป็นเรื่องการให้ความรู้รอบตัว เช่น การเรียนภาษาอังกฤษ คอลัมน์เกี่ยวกับภาษาไทย ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย คอลัมน์ประจำที่มีตั้งแต่ยุคแรกๆ และคงอยู่จนปัจจุบัน คือ สนามกวี (ปัจจุบันคือ สโมสรรสมานมิตร) ฆะตาศีวีตของท่านในรอบเจ็ดวัน เผยแพร่ความรู้เรื่องสุขภาพ และ สันทนาการที่ เป็นต้น

กระแสสังคัมในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่สกฤตไทยให้ความสำคัญและเป็นเนื้อหาหลักเช่นกันซึ่งนิตยสารสกฤตไทยร่วมมือกับสมาคมสร้างสรรค์ไทยในการจัดการประกวดภาพถ่ายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมพร้อมคำบรรยายประกอบภาพ ตั้งแต่พ.ศ.2532 จนกระทั่งปัจจุบัน (พ.ศ.2542) ดำเนินงานมาถึงโครงการที่ 15 เป็นกิจกรรมที่สกฤตไทยทำมาอย่างต่อเนื่อง เป็นการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมและเป็นเวทีให้ได้แสดงความสามารภในการถ่ายภาพและการเขียนคำบรรยายประกอบภาพซึ่งนอกจากการประกวดภาพถ่ายดังกล่าวแล้ว สกฤตไทยมีคอลัมน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของ อบน เป็นครั้งคราว และคอลัมน์ย่อยแทรกในนิตยสารเป็นความรู้เรื่องการประหยัดพลังงาน การใช้ไฟฟ้า การใช้น้ำ เป็นต้น

ภาพปกของสกุลไทยเป็นส่วนหนึ่งที่ละจุดตาและเป็นจุดขายของนิตยสารฉบับนี้ เพราะเป็นภาพพระบรมฉายาลักษณ์ พระฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งเป็นภาพที่ได้รับการโปรดเกล้าฯพระราชทาน อีกทั้งภาพปกที่เปลี่ยนไปตามกระแสนิยม เช่น ภาพปกดารานักแสดงที่โด่งดัง ภาพนางงามจักรวาล นางสาวไทย เป็นต้น นอกจากนี้การเพิ่มจำนวนหน้ามากขึ้น การจัดทำฉบับพิเศษของสกุลไทย เช่น “ฉบับครึ่งพัน” ลดราคาเหลือฉบับละ 2 บาท (ฉบับที่ 500-502) การประกวดเรื่องสั้นประจำฤดู การประกวดภาพผู้แสดงประกอบนวนิยาย การเปลี่ยนจากการตัดภาพแฟร้งจากนิตยสารต่างประเทศมาเป็นการถ่ายแฟร้งขึ้นโดยร่วมกับโรงเรียนสอนตัดเสื้อและทำผมต่างๆ แสดงให้เห็นการปรับปรุงนิตยสาร เปลี่ยนแปลงการนำเสนอ ด้านต่างๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นแผนการประชาสัมพันธ์นิตยสารให้เป็นที่สนใจมากขึ้น

การดำเนินธุรกิจของนิตยสารสกุลไทยเป็นการทำงานของบุคคลในครอบครัว “สงเสริมสวัสดิ์” เป็นธุรกิจครอบครัว แต่ส่วนของการจัดทำนิตยสารในระยะแรกเป็นการดำเนินงานโดยบรรณาธิการผู้ช่วย และที่ปรึกษาของนิตยสารสกุลไทย เช่นนายประจวบ กาญจนลาภ (ที่ปรึกษาของนิตยสารสกุลไทย) เว้นยุคที่ 1 ที่มีนายสมูล อติพยัคฆ์ บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาเป็นผู้จัดทำเอง และในปัจจุบันนิตยสารสกุลไทยจัดทำโดยนางสุภัทรา สวัสดิรักษา บรรณาธิการอาวุโส ร่วมกับบุคลากรในกองบรรณาธิการ และเนื้อหาบางส่วนในนิตยสารสกุลไทยซึ่งเป็นเนื้อหาหลักและสำคัญ เช่น นวนิยาย สารคดี บทความบางคอลัมน์ เป็นผลงานของบุคคลภายนอกองค์กร

การทำงานในระบบครอบครัวอาจเป็นปัจจัยสนับสนุนเรื่องการตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ ได้เร็ว เพราะมีจำนวนคนไม่มากนัก ฐานโยบายการทำงานของบริษัทเป็นอย่างไร ทำให้การดำเนินการต่างๆ คล่องตัว หากมองอีกด้านหนึ่งอาจเป็นอุปสรรคหรือเป็นข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจ การขยายงาน ความก้าวหน้า และการพัฒนาของสกุลไทยในอนาคต

นิตยสารในเครือ

นอกจากที่บริษัทอักษรโสภณ จำกัดจัดทำนิตยสารสกุลไทยแล้ว ก็ยังมีนิตยสารในเครือเพิ่มขึ้น นอกจาก “หลังข่าวอาชญากรรม” คือ “ชีวิตรายสัปดาห์” เริ่มใน พ.ศ.2499 จำหน่ายราคาฉบับละ 3 บาท นิตยสาร “แฟน” เริ่มใน พ.ศ.2513 จำหน่ายราคาฉบับละ 5 บาท โดยแจกฉบับแรกให้กับผู้ที่ซื้อสกุลไทย ต่อมาในปี พ.ศ.2514 บริษัทฯมีนิตยสารในเครือเพิ่มขึ้นอีก 2 ฉบับคือ “อาทิตย์” “รายสัปดาห์” และ “กุลสตรี” รายปักษ์ (ปัจจุบันเป็นของบริษัทบวรสารเทรตติ้ง จำกัด) ในอีก 4 ปีถัดมา (พ.ศ.2518) นิตยสารหญิงไทย รายปักษ์ ก็ออกวางตลาดครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2518 ราคาฉบับละ 8 บาท นิตยสารนทีทอง นิตยสารดาวกระจาย นิตยสารเด็กก้าวหน้ารายเดือน เริ่มใน พ.ศ.2534 จำหน่ายราคาฉบับละ 15 บาท และนิตยสารกาญจนารายปักษ์ เป็นนิตยสารในเครือของบริษัทฯฉบับล่าสุดที่ออกวางจำหน่ายปักษ์แรกเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2539 และออกวางจำหน่ายมาจนถึงปักษ์หลังเดือนมกราคม พ.ศ.2541 จำหน่ายราคาฉบับละ 25 บาท และยกเลิกไปเนื่องจากปัญหาขาดแคลนและราคา

กระดาษพิมพ์ที่สูงขึ้นซึ่งบริษัทฯจำเป็นต้องสำรองกระดาษไว้ให้นิตยสารหลักของบริษัทก่อนคือ สกุลไทย รายสัปดาห์และหญิงไทยรายปักษ์ และนิตยสารทั้งสองฉบับนี้ก็คือนิตยสารที่ยังคงจำหน่ายอยู่จนถึงปัจจุบัน การขยายงานของบริษัทโดยการจัดทำนิตยสารเพิ่มขึ้น แต่ไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ และยกเลิกในภายหลัง ซึ่งบริษัทฯจำเป็นต้องรักษานิตยสารหลักของตนไว้

การปรับราคาจำหน่าย

สกุลไทยปรับราคาจำหน่ายจากครั้งแรกที่จำหน่ายฉบับละ 3 บาทจนถึงปัจจุบันจำหน่ายราคาฉบับละ 30 บาท รวมทั้งสิ้น 13 ครั้ง (ไม่รวมฉบับพิเศษราคา 2 บาท) สาเหตุการปรับราคานั้นคือราคากระดาษและอุปกรณ์การพิมพ์อื่นๆเพิ่มขึ้นทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จนทำให้สกุลไทยต้องปรับราคา แม้ว่าสกุลไทยจะมีรายได้จากค่าโฆษณาที่พิมพ์ในสกุลไทยมาเฉลี่ยค่าใช้จ่ายแล้วก็ตาม การปรับราคาของสกุลไทยทั้งหมด 13 ครั้งนี้ มีการสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านเพียงครั้งเดียวคือการปรับราคาครั้งที่ 2 (ปรับราคาจาก 3.50 บาทเป็นราคาฉบับละ 5 บาท) นอกจากนั้นเป็นการแจ้งในหน้าบทบรรณาธิการเท่านั้น การปรับราคาในบางครั้งเป็นช่วงที่กำลังมีปัญหาเศรษฐกิจโดยรวม เช่น ปัญหาค่าเงินบาท แต่ปัญหาเศรษฐกิจครั้งนี้ (พ.ศ.2539) สกุลไทยไม่ได้ปรับราคาจำหน่ายขึ้น (สกุลไทยปรับราคาครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2538 เป็นราคาฉบับละ 30 บาท)

การจัดจำหน่าย

สกุลไทยมีสายส่งที่รับนิตยสารไปจำหน่ายทั่วประเทศ รวมทั้งเอเยนต์ต่างประเทศ และส่วนสมาชิกของสกุลไทยก็รับสมาชิกเฉพาะต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งเดิมสกุลไทยเคยรับสมาชิกในประเทศ แต่เนื่องจากปัญหาการจัดส่งนิตยสารทางไปรษณีย์ที่ล่าช้า นิตยสารที่ส่งไปชำรุดและสูญหาย ทำให้บริษัทฯงดรับสมาชิกในประเทศโดยผู้อ่านสามารถจองนิตยสารที่ร้านค้าใกล้บ้านและสถานที่ที่ผู้อ่านสะดวกมอเตอร์ไซด์ส่งหนังสือพิมพ์ตามบ้าน ซึ่งวิธีดังกล่าวนอกจากจะแก้ปัญหาข้างต้นแล้ว บริษัทฯจะมีจำนวนสั่งซื้อของสายส่งที่ใกล้เคียงกับจำนวนที่สามารถจำหน่ายได้จริง ทำให้จำนวนนิตยสารที่บริษัทฯรับคืนจากสายส่งน้อยลง (เพื่อให้ได้ตามจำนวนที่บริษัทฯกำหนดเป็นข้อตกลงกับสายส่ง) อีกทั้งสกุลไทยเป็นนิตยสารรายสัปดาห์ มีระยะเวลาการขายที่สั้น นอกจากนี้บริษัทฯอาจลดปัญหาให้เหลือแค่ปัญหาความไม่พอใจของผู้อ่านที่หน้าบางหน้าในนิตยสารที่ผู้อ่านซื้อไปนั้นชำรุดและหน้าขาดหายไปในระยะแรกที่จะมีผู้อ่านแจ้งขอเปลี่ยนจากสกุลไทยโดยตรง เพราะร้านค้าที่จำหน่ายไม่มีนิตยสารให้แลกเปลี่ยนได้

ความคิดเห็นจากกลุ่มผู้อ่านของสกุลไทย

ในเรื่องกลุ่มผู้อ่านของสกุลไทย พบว่ากลุ่มผู้อ่านมีทั้งผู้ชายและผู้หญิงในหลากหลายอาชีพ เหตุผลที่ผู้อ่านซื้อสกุลไทยเพราะติดตามอ่านนวนิยาย สารคดี บทความ แต่จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการอาวุโส ที่ปรึกษาและนักเขียนของนิตยสารสกุลไทยทำให้ทราบถึงกลุ่มผู้อ่านในมุมมองของนักเขียนคือ

กลุ่มผู้อ่านของสกุลไทยเป็นกลุ่มคนชั้นกลางที่มีการศึกษา และขยายกลุ่มผู้อ่านออกไปได้มากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาที่น่าสนใจมีการเปลี่ยนแปลงโดยดูตามความต้องการของผู้อ่านที่เป็นสมาชิกในครอบครัว และเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย อีกทั้งเป็นกลุ่มคนอ่านที่ติดตามอ่านกันมารุ่นต่อรุ่น มีกลุ่มผู้อ่านที่ติดตามอ่านประจำ และขยายกลุ่มผู้อ่านและจำนวนที่จำหน่ายได้เพิ่มมากขึ้น (ในที่หมายถึงกลุ่มผู้อ่านที่เริ่มอ่านเพราะบุคคลในครอบครัวซื้อมา และต่อมาซื้ออ่านเอง) ประกอบกับราคาจำหน่ายต่อฉบับไม่สูงมากนักสกุลไทยเป็นนิตยสารที่มีกลุ่มผู้อ่านประจำ โดยดูจากเจตนาของผู้อ่านที่พิมพ์ในนิตยสาร พบว่าเป็นผู้อ่านที่ติดตามอ่านมานาน เป็นประจำ เขียนมาเพื่อติชม และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับสกุลไทย เช่น นวนิยาย คอลัมน์ต่างๆ สารคดี บทความ รวมทั้งรูปเล่มของสกุลไทยที่ต้องการให้เป็นไปอย่างเดิมเพราะพวกเขาไปอ่านได้สะดวก และมีน้ำหนักไม่มากนัก เมื่อเทียบกับนิตยสารอื่นๆ ที่เป็นนิตยสารประเภทเดียวกัน อีกทั้งผู้อ่านที่เขียนจดหมายมาเพื่อแจ้งจุดที่บกพร่อง ทั้งในด้านการพิมพ์ ตัวสะกด การใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาที่เกี่ยวกับพระราชวงศ์ การใช้ภาษาไทยในนิตยสารสกุลไทยถือว่าเป็นจุดเด่นของสกุลไทย เป็นสิ่งสิ่งพิมพ์ที่ไม่ใช่เฉพาะผู้อ่านเลือกซื้อแต่เป็นสิ่งสิ่งพิมพ์ที่อยู่ในห้องสมุดตามสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมไปถึงรางวัลดีเด่นที่สกุลไทยได้รับในเรื่องการใช้ภาษาไทย

นอกจากนี้ สกุลไทยเคยจัดทำหน้าพิเศษที่กลุ่มผู้อ่านของสกุลไทยได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสกุลไทย กล่าวโดยสรุปคือ ผู้อ่านพอใจในรูปแบบการนำเสนอของสกุลไทยในลักษณะแบบที่ปรากฏ การปรับปรุงเนื้อหาของสกุลไทยเป็นไปในทางที่ดีและเข้ากับยุคสมัย และในส่วนที่อนุรักษ์และยังคงเนื้อหาในรูปแบบเดิมไว้ นั้น ผู้อ่านมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสกุลไทย ผู้ศึกษานำแนวคิดของ Denis McQuail (1987) ที่ว่าองค์กรสื่อมวลชนตกอยู่ท่ามกลางแรงผลักดัน ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจขององค์กร ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสกุลไทยดังนี้คือ

1. ปัจจัยด้านสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของสกุลไทยให้ปรับตัวไปตามกระแสของสังคม กล่าวคือในยุคแรกที่แพ้ชั้นเฟื่องฟู สกุลไทยนำเสนอภาพปกและมีหน้าแพ้ชั้นที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างนิตยสารสกุลไทยกับโรงเรียนสอนตัดเสื้อและทำผม ต่อมาในช่วงที่กระแสสังคมต่อต้านสิ่งฟุ่มเฟือย สกุลไทยเปลี่ยนการนำเสนอภาพปกเป็นแพ้ชั้นที่ใช้ผ้าไทย เครื่องแต่งกายแบบไทย ภาพปกที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม จนมาถึงยุคที่มีอภิชนชนากการผู้อ่านโดยแจกภาพดารานักแสดงในฉบับ หรือในช่วงที่มีการรณรงค์ในเรื่องของสิ่งแวดล้อม สกุลไทยร่วมกับสมาคมสตรีสร้างสรรค์ไทยและองค์กร บริษัทต่างๆ เป็นผู้สนับสนุนรางวัลในการจัดประกวดภาพถ่ายและคำบรรยายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และทำต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 10 ปี

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีผลต่อการปรับราคาจำหน่ายของสกุลไทย เพราะเหตุผลที่สกุลไทยแจ้งในการปรับราคาขึ้นนั้นมาจากราคากระดาษที่เพิ่มขึ้น และมีผลกระทบเรื่องยอดจำหน่ายที่ลดลงในระยะแรกที่มีการปรับราคา หากปัญหาราคากระดาษที่สูงขึ้นมีผลทำให้ต้องปรับราคา นั้นหมายถึงต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น แม้ว่าบริษัทฯจะมีรายได้จากโฆษณาในนิตยสารก็ตาม รวมทั้งจำนวนพิมพ์ที่สูงมากกว่า 1 แสนฉบับ ถ้าได้รับผลกระทบจากยอดจำหน่าย นั่นก็คือผลกำไรที่ได้นั้นลดลง
3. ปัจจัยด้านความสนใจของผู้อ่าน เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของสกุลไทยเป็นกลุ่มผู้หญิงซึ่งส่วนใหญ่ซื้อสกุลไทยเพราะติดตามอ่านนวนิยายในฉบับ แต่นอกเหนือจากนวนิยายแล้ว เนื้อหาในส่วนที่ให้ความรู้ต่างๆนั้นก็มีส่วนที่เป็นผู้ชายและเยาวชนอ่านด้วยเพราะภรรยาและมารดาซื้อสกุลไทยมาอ่าน จะเห็นได้จากมีผู้อ่านที่เขียนจดหมายมาที่สกุลไทยที่กลุ่มผู้ชายที่อ่านสารคดี บทความต่างๆ และสกุลไทยมีเนื้อหาที่ให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน เช่น “มองทะเลโลก” ซึ่งนำเสนอเกร็ดความรู้เป็นแหล่งค้นคว้าที่สามารถนำไปอ้างอิงหรือใช้ประโยชน์ด้านต่างๆได้ ปัจจัยดังกล่าวมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาเพื่อสนองความต้องการของผู้อ่าน การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงเนื้อหาในนิตยสารอยู่เสมอแสดงให้เห็นการพัฒนาในนิตยสารที่สอดคล้องกับสังคมภายนอก
4. ปัจจัยด้านบุคลากรเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญเช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารในที่นี้คือบรรณาธิการซึ่งเป็นผู้ร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนงานการจัดทำสกุลไทยแต่ละฉบับ อีกทั้งเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างเจ้าของ นักเขียนและผู้อ่าน เพราะบรรณาธิการเป็นผู้ที่รู้ว่าผู้อ่านต้องการบริโภคเนื้อหาอะไรเนื่องจากมีการติดต่อกันระหว่างผู้อ่านกับบรรณาธิการทั้งทางจดหมาย โทรศัพท์ และในปัจจุบันการติดต่อทาง E-MAIL เริ่มมีมากขึ้น ในขณะเดียวกันบรรณาธิการจะทราบนโยบายขององค์กรและรู้ว่าอะไรที่สามารถนำเสนอเรื่องราวที่ผู้อ่านต้องการได้หรือไม่ อีกทั้งการติดต่อสร้างสัมพันธ์กับนักเขียนซึ่งเป็นบุคคลภายนอกกองบรรณาธิการเพื่อให้ได้เรื่องที่ดีและเหมาะสมที่สุดมานำเสนอ ซึ่งตรงกับปัจจัยด้านสังคมที่มีผลต่อการคงอยู่ของนิตยสาร (ระวีวรรณ ประกอบผล , 2530 : 253) ที่กล่าวว่า “ความสามารถของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในอันที่จะสามารถเสนอเนื้อหาหรือสร้างนิตยสารให้เป็นที่ต้องการ หรือถูกถึงรสนิยมของผู้อ่านของตน”

นอกจากนี้ผู้ศึกษานำแนวคิดเรื่องความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินงานนิตยสาร มาวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้สกุลไทยสามารถดำเนินธุรกิจมาจนถึงปัจจุบันดังนี้คือ

สกุลไทยมีจุดยืนและมีแนวทางการนำเสนอเนื้อหาที่มีนวนิยายเป็นเนื้อหาหลัก เพราะนวนิยายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านติดตามอ่านอย่างต่อเนื่อง และซื้อเป็นประจำ ซึ่งการที่จะทำให้อ่านติดตามซื้อเป็นประจำได้ จำเป็นต้องเลือกเรื่องที่มีแนวเดียวกับที่ผู้อ่านต้องการ อีกทั้งเป็นนวนิยายที่สอดแทรกความรู้ และให้สาระประโยชน์แก่ผู้อ่านปนไปกับความบันเทิง สิ่งที่เป็นรูปธรรมให้เห็นว่านวนิยายที่พิมพ์ในสกุลไทยมีคุณภาพนั้นคือคุณภาพของนักเขียนที่มีผลงานในสกุลไทยเป็นผู้ที่ได้รับรางวัลอันเป็นมาตรฐานว่าผลงานเหล่านั้นดีและเด่นในด้านใด ในส่วนคอลัมน์อื่นเป็นส่วนประกอบที่ให้ประโยชน์ทั้งผู้อ่านที่

ชื่อสกุลไทยเพราะติดตามอ่านนวนิยาย และสนใจเรื่องราวรอบตัว บุคคลในครอบครัวที่ไม่ได้อ่านนวนิยายสามารถอ่านและได้ประโยชน์จากเรื่องราวเหล่านั้นได้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ว่า สกุลไทยเป็น “นิตยสารเพื่อสาระและบันเทิงสำหรับครอบครัว” ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องความสำเร็จในการดำเนินงานนิตยสาร ของ Don Gussow ที่ว่า “นิตยสารต้องค้นหาสิ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จได้ด้วยตัวเอง เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่มีใครสามารถกำหนดเฉพาะเจาะจงลงไปได้ ตลอดจนมองหาโอกาสที่จะเจริญเติบโต อีกทั้ง สร้างจุดที่น่าสนใจของหนังสือให้ได้ และจะต้องสร้างหนังสือให้มีคุณภาพมากพอที่จะไม่เสียส่วนแบ่งการตลาดไป” ซึ่งนอกจากที่บริษัทอักษรโสภณ จำกัดเป็นเจ้าของนิตยสารสกุลไทยรายสัปดาห์ และนิตยสารหญิงไทยรายปักษ์ แล้ว บริษัทฯขยายงานโดยเปิดสำนักพิมพ์เพื่อนดี เมื่อพ.ศ.2542 เพื่อผลิตหนังสือเล่ม เช่นพิมพ์รวมเล่มนวนิยายที่เคยพิมพ์ในสกุลไทย คือ “ของขวัญวันวาน” และ “ราตรีประดับดาว” ของ ว.วินิจฉัยกุล “วสันตลีลา” “เรือนนพเก้า” ของ แก้วเก้า “ทะเล จำปีดนตรี ทราญ” ของ วัน ณ จันทร์ธำรง “เบื้องหลังเพลงรัก สง่า อารัมภีร์” ของ นูรพา อารัมภีร์ และ “ออรา มหัศจรรย์แห่งกายแสงของมนุษย์” ของ กมลทิพย์ เอฟเวนต์ เป็นต้น

ตรงกับแนวความคิดของ ดร.ณิ นีร์ฤกษ์ , 2530 : 47 ที่กล่าวว่า การที่นิตยสารจะประสบความสำเร็จและติดตลาดได้นั้นรูปแบบของนิตยสารจะต้องมีเอกลักษณ์ของตนเอง และเป็นที่นิยมในหมู่นัก ซึ่งนิตยสารสกุลไทยคงรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาในแนวทางอย่างที่ปรากฏมาตั้งแต่ต้น จะเห็นได้จาก รูปแบบตัวอักษรชื่อนิตยสารสกุลไทย ใช้ตัวเลขไทย เป็นนิตยสารขนาดเท่าเดิม 9 1/2 x 13 นิ้ว (แปดหน้ายกใหญ่) เย็บเล่มแบบมุงหลังคา มีนวนิยายเป็นเนื้อหาซึ่งมีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เล่มแรกจนถึงปัจจุบัน และเพิ่มจำนวนนวนิยายมากขึ้น มีนักเขียนที่มีชื่อเสียงในแต่ละยุคหมุนเวียนมาตลอด

จากการแบ่งช่วงการศึกษานิตยสารสกุลไทยตามการเปลี่ยนแปลงบรรณาธิการ พบว่าในยุคแรกๆ เป็นการบริหารในองค์กรระยะสั้นๆ เพียง ช่วงละ 2-3 ปีเท่านั้น เนื่องจากเกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างเจ้าของและบรรณาธิการ แต่ในยุคต่อมาความถี่ในการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและบรรณาธิการก็น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Don Gussow ที่ว่า “จะต้องมีบุคลากรที่สำคัญอย่างน้อย 2 คนที่เข้ากันได้ มีแนวคิดทำนองเดียวกัน คือผู้จัดการฝ่ายจัดจำหน่ายและบรรณาธิการ ต้องมีความมั่นใจในการจัดองค์กรและการจัดการ ดำเนินงานด้วยความระมัดระวัง และตั้งงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ว่าจ้างพนักงานที่มีคุณภาพ ไม่ควรว่าจ้างเกินความจำเป็น ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าคุณภาพย่อมอยู่เหนือปริมาณ” และตรงกับงานวิจัยเรื่อง “นิตยสาร” ของ ระวีวรรณ ประกอบผล , 2530 : 253 ที่ว่า “ความเข้าใจหรือความสอดคล้องต้องกันในด้านความคิดระหว่างเจ้าของทุนกับบรรณาธิการและคณะกองบรรณาธิการ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง ต่อความคงอยู่ของนิตยสาร”

การที่นิตยสารสกุลไทยเป็นนิตยสารเพื่อสาระและบันเทิงสำหรับครอบครัว ซึ่งเป็นกรอบกว้างในการกำหนดรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาเพื่อมุ่งไปสู่จุดหมายนั้น ทำให้รูปแบบและเนื้อหาที่ปรากฏสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำสกุลไทยให้ออกมาเป็นอย่างที่ปรากฏ

จากปัจจัยด้านความสนใจของผู้อ่านมีผลต่อรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาของสกุลไทยแล้ว ปัจจัยทางด้านสังคมในเรื่องการยอมรับจากผู้อ่านที่มีต่อนิตยสารสกุลไทย จนทำให้ชื่ออ่านเป็นประจำ ผู้อ่านอ่านต่อเนื่องมาจากรุ่นต่อรุ่น และมีสมาชิกประจำ เหยื่อนดินในต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง “นิตยสาร” ของ ระวีวรรณ ประกอบผล , 2530 : 253 “การที่นิตยสารฉบับหนึ่งจะสามารถอยู่ได้หรือไม่ สิ่งที่สำคัญก็คือการยอมรับจากผู้อ่าน ซึ่งหมายถึงความแพร่หลายของนิตยสารฉบับนั้นระดับหนึ่ง อย่างน้อยก็ในระดับที่จะทำให้นิตยสารฉบับนั้นดำเนินกิจการต่อไปได้โดยไม่ขาดทุนและตรงกับแนวความคิดของ ดร.ณิ นีรัญรักษ์ , 2530 : 60-61 ที่ว่านิตยสารจะประสบความสำเร็จได้รูปแบบของนิตยสาร ต้องได้รับความสนใจและดึงดูดใจผู้อ่านให้ซื้อนิตยสารเพื่อติดตามเนื้อหาซึ่งต้องมีความต่อเนื่องในแต่ละฉบับ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการสื่อสารทางการตลาดที่ว่า “ส่วนประสมทางการตลาดแบบใหม่ซึ่งเน้นการสื่อสารทางการตลาดจะปรับจาก 4P's มาเป็น 3P's กับ 1C ซึ่ง C ในที่นี้หมายถึงการติดต่อสื่อสารทางการตลาด โดยถ้าอธิบายว่าในที่นี้มีผลิตภัณฑ์ แต่ไม่สามารถติดต่อสื่อสารให้คนรู้จัก (Awareness) ก็ไม่มีใครมาซื้อสินค้า ถ้ามีผลิตภัณฑ์แต่ไม่สามารถติดต่อสื่อสารให้คนยอมรับผลิตภัณฑ์ได้ ก็ไม่มีใครซื้อสินค้าเช่นกันถ้าสร้างการรู้จัก (Awareness) และการยอมรับ (Acceptance) ได้จึงจะมีผู้คนที่ต้องการซื้อสินค้าไปใช้”

หากนำเรื่อง “ส่วนประสมทางการตลาด” มาวิเคราะห์นิตยสารสกุลไทย ซึ่งอาจจัดให้เป็นสินค้าประเภทหนึ่งในธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้ศึกษามีความเห็นว่

1. นิตยสารสกุลไทยเป็นนิตยสารหลักของบริษัทอักษรสกุลไทย จำกัด ซึ่งเดิมบริษัทฯ เป็นโรงพิมพ์ที่รับพิมพ์นิตยสารอื่นๆ ต่อมาเริ่มผลิตนิตยสารของตนเองและขยายงานโดยการผลิตนิตยสารในเครือเล่มอื่นๆ ซึ่งมีทั้งที่ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน และนิตยสารที่เลิกผลิตแล้วในปัจจุบันอีกหลายฉบับ บางฉบับที่เลิกพิมพ์เนื่องจากปัญหากระดาษ และบริษัทฯ ต้องสำรองกระดาษไว้ให้นิตยสารหลักของบริษัทฯ ก่อน ปัจจุบันบริษัทฯ มีนิตยสารเพียง 2 ฉบับคือ นิตยสารสกุลไทยรายสัปดาห์ และนิตยสารหญิงไทยรายปักษ์

นิตยสารสกุลไทยมีจุดยืนและแนวทางในการจัดทำ มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จุดขายของนิตยสารสกุลไทยที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรกคือนวนิยายของนักเขียนที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้อ่าน และติดตามอ่านอย่างต่อเนื่อง นอกจากนวนิยายแล้ว เนื้อหาส่วนอื่นๆ ถูกกำหนดและริเริ่มมานั้นเป็นการพัฒนาให้นิตยสารมีความเด่นและแปลกใหม่อยู่เสมอให้สอดคล้องกับปัจจัยด้านสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. ราคาจำหน่ายของนิตยสารสกุลไทย ปัจจุบันจำหน่ายราคาฉบับละ 30 บาท (ฉบับแรกที่จำหน่ายในราคาฉบับละ 3 บาท มาจนถึงปัจจุบันราคา 30 บาท) การพัฒนาคุณภาพเนื้อหา และระบบการพิมพ์ของนิตยสารที่ดีขึ้น ปัญหากระดาษกระดาษ อุปกรณ์การพิมพ์ซึ่งได้รับผลมาจากอัตราแลกเปลี่ยน

เงินตรา ต้นทุนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงอาจทำให้มีผลต่อราคานิคมยสารที่ต้องปรับขึ้น แต่หากมองในแง่ของสกุลไทยซึ่งเป็นนิคมยสารรายสัปดาห์ รายได้จากค่าโฆษณาในสกุลไทยอาจมีส่วนช่วยให้ได้รับผลกระทบน้อยลง เพราะจำนวนพิมพ์ต่อครั้ง (4 ครั้งต่อเดือน) ที่สูงมีผลต่ออัตราค่าโฆษณาซึ่งเป็นรายได้อีกทางหนึ่งที่จะอาจจะได้มากขึ้น

3. การจัดทำนิตยสารสกุลไทยโดยมีสายส่ง และเอเยนต์ที่มารับนิตยสารไปส่งตามแผงหนังสือทั่วประเทศ รวมทั้งมีสมาชิกในต่างประเทศ และเอเยนต์ในต่างประเทศ ทำให้ไปถึงผู้อ่านได้ทั่วถึงและรวดเร็ว ซึ่งนอกจากจะลดจำนวนนิตยสารคืนมาให้ลดลงแล้ว ก็ยังเป็นประโยชน์ต่อสกุลไทยซึ่งเป็นนิตยสารรายสัปดาห์ มีอายุการจำหน่ายในระยะสั้น ความรวดเร็วในการจัดส่งซึ่งบางแห่งสามารถวางจำหน่ายนิตยสารสกุลไทยได้ตั้งแต่ตอนเย็นวันจันทร์ และร้านค้าในต่างจังหวัดและในต่างประเทศอาจวางจำหน่ายได้ในวันอังคารตรงตามเวลาที่กำหนด เนื่องจากได้เริ่มจัดส่งตั้งแต่วันจันทร์
4. การส่งเสริมการขาย สกุลไทยเป็นนิตยสารที่อายุยาวนานกว่า 40 ปี เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ผู้อ่านเป็นกลุ่มที่ติดตามอ่านกันมารุ่นต่อรุ่น คนพูดถึงกันปากต่อปาก และการติดตามอ่านอย่างต่อเนื่องของผู้อ่านเป็นการประชาสัมพันธ์ทางหนึ่งโดยที่ไม่ต้องลงโฆษณาในสื่ออื่นๆอีก แต่ในนิตยสารสกุลไทยเองเป็นพื้นที่โฆษณาของนิตยสารในเครือของสกุลไทยเอง นอกจากนี้คอลัมน์ข่าวสังคมที่มีบุคคลกลุ่มต่างๆเป็นข่าวในสกุลไทยเป็นประเด็นที่อาจช่วยให้ขยายจำนวนผู้อ่านได้มากขึ้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหา รวมทั้งการดำเนินธุรกิจของสกุลไทยเป็นข้อมูลที่ได้มาจากบทบรรณาธิการในนิตยสารสกุลไทย และการสัมภาษณ์บุคคลากร สวัสดิการ บรรณาธิการอาวุโสของนิตยสารสกุลไทย แต่เนื่องจากนิตยสารสกุลไทยที่เก็บรักษาที่หอสมุดแห่งชาตินั้นเก่า ชำรุด และสูญหาย อาจทำให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสกุลไทยมีไม่ครบถ้วน
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษานิตยสารสกุลไทยตั้งแต่ฉบับแรกเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2497 จนถึง พ.ศ.2540 รวมทั้งสิ้น 43 ปี ซึ่งอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านองค์กร รูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาเกิดขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2541 และอาจมีการเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจากนี้ เช่น การยกเลิกการจัดทำนิตยสารกาญจนารายปักษ์ซึ่งเป็นนิตยสารในเครือของบริษัทอักษรโสภณจำกัดในเดือนมกราคม พ.ศ.2541 การเปิดสำนักพิมพ์ "เพื่อนดี" ในปีพ.ศ.2542 เป็นสำนักพิมพ์ที่พิมพ์และจัดจำหน่ายนวนิยายและหนังสือเล่มต่างๆ เช่น นวนิยายเรื่อง "ของขวัญวันวาน" ของ "ว.วินิจฉัยกุล" เรื่อง "วสันต์ลีลา" ของ "แก้วแก้ว" เป็นต้น
3. ผู้ศึกษาไม่ได้ศึกษานิตยสารในเครือของบริษัทอักษรโสภณจำกัดแบบเจาะลึก จึงไม่สามารถให้ข้อมูลเรื่องนิตยสารในเครือของอย่างละเอียด

4. เนื่องจากผู้ศึกษาได้ติดต่อขอสัมภาษณ์อีก 2 คนคือคุณสันติ ส่งเสริมสวัสดิ์ ซึ่งเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาคนปัจจุบัน และนางสุกัญญา ชลศิษฐ์ (นามปากกา กฤษณา อโศกสิน กัญญาชลา ฯลฯ) แต่ไม่ได้รับการอนุญาตให้สัมภาษณ์ ซึ่งอาจทำให้การศึกษาครั้งนี้ขาดข้อมูลบางส่วนไป
5. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในส่วนการบริหารงานของบรรณาธิการและที่ปรึกษาของสกุลไทยเพียงสองท่านเท่านั้น อาจทำให้มุมมองหรือความคิดเห็นในเรื่องต่างๆไม่มีประเด็นที่แตกต่างออกไป อีกทั้งผู้ศึกษาไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลบางเรื่องได้ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ และเป็นเรื่องภายในองค์กรเอง

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

บริษัทอักษรโสมกนจำกัด น่าจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสกุลไทย เช่น นิตยสารสกุลไทยและนิตยสารในเครือ หนังสือเล่มที่สกุลไทยที่เคยรวมเล่มพิมพ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หนังสือที่พิมพ์เพื่อเป็นอนุทินทางการให้ผู้อ่านตามวาระต่างๆ รวมทั้งบทสัมภาษณ์และข่าวสารตามสื่อต่างๆที่เกี่ยวกับนิตยสารสกุลไทย นิตยสารในเครือ บุคลากรของสกุลไทยอย่างเป็นระบบ เนื่องจากนิตยสารสกุลไทยเป็นนิตยสารที่มีอายุยืนนานมากกว่า 40 ปี และเป็นตัวอย่างทางการศึกษาในด้านการดำเนินธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารที่สามารถบริหารงานจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะงานวิจัย

1. ควรจะศึกษานิตยสารเล่มอื่นๆที่มีอายุยืนยาวใกล้เคียงกับนิตยสารสกุลไทยว่าผลที่ได้จะมีลักษณะคล้ายกับนิตยสารสกุลไทยหรือไม่
2. ควรมีการศึกษาผู้อ่านของนิตยสารสกุลไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อ่านที่เป็นสมาชิกประจำของนิตยสารสกุลไทยในต่างประเทศ
3. ควรมีการวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาที่เป็นจุดเด่นของสกุลไทยและเป็นเนื้อหาที่ทำให้สกุลไทยได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่างๆ เช่นเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ภาษา เด็กและเยาวชน เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย